

Kaszáspók faunisztikai jegyzetek (Magyarország) (Arachnoidea: Phalangidae)

VARGA ANDRÁS

ABSTRACT: [Faunistical notes to the harvest-spiders of Hungary (Arachnoidea: Phalangidae)] Author has determined 965 specimens belonging to 18 species (161 locality data). Three species [*Trogulus aquaticus* E. SIMON, *Dicranolasma scabrum* (HERBST), *Egaenus convexus* (C. L. KOCH)] have turned out to be new to the fauna of Hungary.

Terepi munkám elsősorban a puhatestűek vizsgálatára irányult. A kaszáspókok tervszerű gyűjtésével nem foglalkoztam, de mindig érdeklődéssel tettem el az elem kerülő példányokat, így az évek során összegyűjtött anyag csupán szórványadatokat tartalmaz Magyarország középhegységi illetve síkvidéki területeiről.

A vizsgált anyag 18 faj (965 példány) 161 lelőhelyadatát tartalmazza (zárójelben az érintett terület 10×10 km-es UTM kódja található). A példányszám jelölése: 10 (5+5) = összpéldányszám (hím + nőstény).

A feldolgozás során, illetve a fajok nomenklatúrájánál SZALAI (1968), munkáját használtam. A faunakötet alapján 3 faj [*Trogulus aquaticus* E. SIMON, *Dicranolasma scabrum* (HERBST), *Egaenus convexus* (C. L. KOCH)] újak bizonyult az ország faunájára.

Rövidítések jegyzéke:

Czuth Ágnes*	= CA
Laczkó Istvánné	= LN
Pejkó József	= PJ
Póka György	= PG
Simon Zoltán*	= SZ
Solti Béla	= SB
Szántha I.*	= SI
Tamás Szilvia*	= TS
Tánczos József*	= TJ
Tóth Sándor	= TS
Tóth Attila	= TA
Varga András	= VA
Varga Andrásné	= VÉ

* jelentése a rövidítéseknél = a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola (Szeged) hallgatója.

Fajlista a gyűjtési adatokkal

Trogulus tricarinatus (LINNÉ)

Mátra: Domszloi-kapu 500 msm., fatörzsek alól (DU 30), 76.06.24., VA, 1; Zirc: Arborétum (talajcsapda) (YN 13) 72.06.28-07.07., TA, 1; 72.07.07-14., TA, 1 (1+0); 72.07.20., TA, 1 (0+1); 72.07.26-08.09., TA, 3 (2+1); 72.08.24 TA, 4 (3+1); Zirc: Arborétum (YN 13), 72.09.07., TA, 1 (1+0); Zirc: Arborétum, parcella száma: 7 (YN 13), 77.07.22., TS, 1 (1+0); parcella száma: 8, 77.08.30., TS, 1.

Trogulus aquaticus E. SIMON

Zirc: Arborétum (talajcspada) (YN 13), 72.07.20., TA, 1 (0+1); 72.07.20-07.26., TA, 1 (0+1); 72.07.26-08.09., TA, 1 (1+0); 72.08.24., TA, 1 (1+0).

Dicranolasma scabrum (HERBST)

Gyöngyössolyos: Nagy-p. völgye a Kis-h. lábánál (DT 29), 86.09.14., VA, 2; Mátra: Csóka-kő (DU 10), 77.03.10., VA, 1; Mátra: Tizenkét-ember-rétje (DU 21), 70., VA, 1; Mátra: Vándor-f., 500 msm. (DU 10), 75.04.09., VA 1 (1+0); Mátra: Ágasvár É, Mézes-kút, vízerekkel átszőtt terület (DU 11), 75.04.26., VA, 1; Mátra: Ágasvár, a menedékház mellett, cserepek között (DU 10), 75.04.16., VA, 2; Mátraverebély: Veres-part – Farkaslyuk, 200-300 msm. (DU 11), 69.09.12., VA, 7; Szilvászár: Szalajka-f. (DU 52), 81.04.06., VA, 1; Szurdokpüspöki: Diós-p. völgye, 300-370 msm. (DU 00), 75.03.28., VA, 1.

Nemastoma lugubre (O. F. MÜLLER)

Mátra: Galyatető (DU 20), 70.07.15., VA, 1 juv.; Mátra: Kékes-Sas-kő nyereg (DU 20), 70., VA, 1; Mátra: Kékestető (DU 20), 70., VA, 1; Mátra: Muzsla NY, kis völgy az üdülőtelvek felett (DU 00), 77.06.24., VA, 1; Mátra: Ágas-vár a menedékház mellett, cserepek közül (DU 10), 75.04.16., VA, 1; Mátraalmás É 1,3 km.: Mátraalmási-p. (DU 21), 77.07.03., VA, 5; Mátraszentimre: Csörgő-p. völgye 650-670 msm. (DU 10), 76.07.30., VA, 1; Parádsavár ÉNy (DU 20), 77.07.21., VA, 3; Somoskőújfalu: Pálberki-p. völgye az Ördögkői-p. torkolatánál (DU 13), 77.10.26., VA, 1.

Nemastoma bidentatum ROEWER

Zirc: Arborétum, parcella száma: 4 (YN 13), 77.07.30., TS, 1 (0+1); cf. *bidentata*, parcella száma: 7, 77.09.13., TS, 1 (1+0); parcella száma: 10, 77.08.30., TS, 1 (0+1).

Nemastoma chrysomelas (HERMAN)

Mátra: Galyatető (DU 20), 70.07.15., VA, 1; Mátra: Rudoltanya és a Kis-Lipót közötti völgy, kb. 700 msm. (DU 20), 77.05.12., VA, 1 (0+1); Zirc: Arborétum (talajcspada) (YN 13), 72.06.28-07.07., TA, 1; 72.07.07-14., TA, 2 (2+0); 72.07.26-08.09., TA, 2 (2+0); Zirc: Arborétum, parcella száma: 4 (YN 13), 77.07.12., TS, 1 (1+0).

Astrobunus meadi THORELL

Zirc: Arborétum (talajcspada) (YN 13), 72.07.20-07.26., TA, 1 (0+1); 72.07.26-08.09., TA, 5 (2 juv+2 juv, 1 ad.), 72.08.24., TA, 7 (0+7); Zirc: Arborétum (YN 13), 72.09.07., TA, 21 (11+10); Zirc: Arborétum, parcella száma: 2 (YN 13), 77.08.30., TS, 1 (0+1); parcella száma: 6, 77.09.13., TS, 1 (0+1); parcella száma: 7, 77.09.12., TS, 1 (1+0); parcella száma: 9, 77.08.30., TS, 1 (0+1); 77.09.13., TS, 6 (3+3), parcella száma: 10, 77.09.27., TS, 1 (0+1).

Mitopus morio (FABRICIUS)

Mátra: Oroszlán-vár É, 550-600 msm. (DU 30), 76.06.24., VA, 1 (1+0).

Oligolophus tridens (C. L. KOCH)

Bodony, patak völgy a faluban (DU 21), 77.07.09., VA, 4; Mátra: Galyatető (DU 20), 70.07.15., VA, 3; Mátra: Szuha D, Mátraalmási-p. völgye a Dobodén-p. torkolatánál (DU 21), 77.07.07., VA, 1; Zirc: Arborétum (talajcspada) (YN 13), 72.06.28-07.07., TA, 76 (12+64); 72.07.07-14., TA, 50 (7+43); 72.07.20-07.26., TA, 132 (57+75); 72.07.20-26., TS, 3 (2+1); 72.07.20., TA, 130 (41+89); 72.07.26-08.09., TA, 143 (72+71); 72.08.24., TA, 59 (11+48); Zirc: Arborétum (YN 13), 72.09.07., TA, 20 (0+20); Zirc: Arborétum, parcella száma: 1 (YN 13), 77.07.12., TS, 3 (0+3); 77.08.05., TS, 1 (0+5); 77.10.18., TS, 11 (2+9); parcella száma: 2, 77.07.22., TS, 3 (0+3); 77.08.05., TS, 3 (0+3); 77.08.30., TS, 3 (1+2); parcella száma: 3, 77.07.22., TS, 1 (0+1); parcella száma: 4, 77.08.30., TS, 1 (0+1); 77.09.27., TS, 6 (1+5); 77.07.12., TS, 4 (0+4); 77.07.22., TS, 3 (1+2); 77.08.05., TS, 1 (0+1); 77.09.13., TS, 3 (0+3);

77.10.06., TS, 8 (0+8); 77.10.18., TS, 10 (0+10); parcella száma: 5, 77.08.05., TS, 3 (0+3); 77.08.30., TS, 2 (1+1 juv.); 77.09.13., TS, 2 (0+2); parcella száma: 6, 77.06.24., TS, 1 (0+1 juv.); 77.08.30., TS, 1 (0+1); 77.09.07., TS, 1 (0+1); 77.09.13., TS, 1 (0+1); parcella száma: 7, 77.07.12., TS, 2 (0+2); 77.07.22., TS, 1 juv.; 77.08.05., TS, 2 (1+1); 77.09.13., TS, 3 (0+3); 77.09.27., TS, 1 (0+1); parcella száma: 8, 77.09.27., TS, 2 (0+2); 77.05.24., TS, 5 juv.; 77.08.05., TS, 3 (0+3); 77.09.13., TS, 2 (0+2); parcella száma: 9, 77.08.05., TS, 1 (0+1); 77.06.24., TS, 1 (0+1); 77.09.13., TS, 2 (0+2); 77.09.27., TS, 4 (0+4); parcella száma: 10, 77.07.22., TS, 8 (2+6); 77.07.12., TS, 5 (0+5); 77.08.30., TS, 3 (0+3); 77.09.13., TS, 5 (2+3); 77.09.27., TS, 2 (0+2).

Lacinius horridus (PANZER)

Mátra: Mogyorós-orom (DU 20), 70.07.15., VA, 3.

Phalangium opilio LINNÉ

Mátra: Oroszlán-vár É, 550-600 msm. (DU 30), 76.06.24., VA, 4 (2+2); Parádsasvár: Gyökeres-rét, 400 msm. (DU 20), 85.09.14., VA, 3 (2+1); Zirc: Arborétum (talajcsapda) (YN 13), 72.07.26-08.09., TA, 1 (0+1); 72.08.24., TA, 2 (0+2); Zirc: Arborétum, parcella száma: 2 (YN 13), 77.07.12., TS, 1 (0+1).

Opilio parietinus (DE GEER)

Mátraszőlős: vasútállomás (DU 01), 76.07.09., VA, 2; Pásztó (Nagymező út) (DU 00), 71.06.21., LN, 3; Pásztó (Vasút út) (DU 00), 71.10.23., VA, 22; Pásztó (DU 00), 71.10.03., VA, 25; 71.11.01., VA, 8; Verpelét (DU 40), 71.10.18., PG, 15; Zsadány, ház falán (ES 39), 76.11.18., VA, 3.

Opilio saxatilis C. L. KOCH

Domoszló (DT 39), 75., PJ, 1 (1+0); Gyöngyös (DT 29), 76.10.27., VA, 2 (1+1); Ipolyszög TVT, égerláp (CU 62), 81.07.27., VA, 1 (0+1); Mátra: Kékes-tető É-i lejtő, irtásrét, 900-950 msm., 77.06.29., CA, 14; Mátra: Kékestető DK, sziklahársas erdő – sisakvirágos bükkös (DU 20), 77.06.29., CA, 3 (2+1); Mátra: Kékestető ÉK, bükkös, 950 msm. (DU 20), 77.06.29., SI, 15 (2+13); Mátra: Kékestető É-i lejtő, irtásrét, 900-950 msm. (DU 20), 77.06.29., TJ, 6 (1+5); Mátrafüred: Csurgó-p., égeres (DT 29), 77.06.30., CA, 2 (cf. *saxatilis*); Mátra: Oroszlán-vár É, 550-600 msm. (DU 30), 76.06.14., VA, 1 (1+0).

Egaenus convexus (C. L. KOCH)

Mátra: Körtvélyes DK, cseres-tölgyes (DT 29), 77.06.28., TJ, 1 (1+0); Mátra: Sástó, közepesen nedves rét (DU 20), 77.06.28., TJ, 2 (1+1); Zirc: Arborétum (talajcsapda) (YN 13), 72.06.28-07.07., TA, 5 (0+5); 72.07.07-14., TA, 2 (1+1); Zirc: Arborétum, parcella száma: 8 (YN 13), 77.05.24., TS, 1 (1+0).

Zacheus crista (BRULLÉ)

Mátra: Hidas-bérc DK 850 msm., kövek alól (DU 20), 76.07.08., VA, 1 (1+0); Mátra: Hidegkút-h., 600 msm (DU 10), 76.07.06., SB, 1 (1+0); Mátra: Kékestető DK, sziklahársas erdő – sisakvirágos bükkös (DU 20), 77.06.29., TJ, 1 (1+0).

Zacheus hungaricus LENDL

Mátra: Körtvélyes DK, 300 msm., erdei tisztás (DT 29), 77.06.28., SI, 1 (0+1)

Platybunus bucephalus (C. L. KOCH)

Bükk: Leány-v. (DU 52), 81.06.12., VA, 22 (3+19); uitt.: talajcsapda, 81.05.15., FL, 17; 81.05.25., FL, 6; Börzsöny: Nagy-Hideg-h., csúcs É (CU 41), (penis *bucephalus*, a pedipalpus lábfeje *triangularis* jellegű) 75.07.28., VA, 1 (1+0); Karancsberény: Homorú-tető, völgy a bánya mellett (DU 03), 74.04.03., VA, 1; Mátra: Csóka-kő (DU 10) (vedlés közben konzervált

példányok), 77.03.10., VA, 5; Mátra: Galyatető (DU 20), 70.07.15., VA, 1 juv., Mátra: Galyatető 900 msm. (DU 20), 75.04.14., VA, 2; Mátra: Grófné-kútja (Zám-p. völgye), 470 msm. (DU 10), 75.04.02., VA, 1; Mátra: Kékes-tető – Mohos-kő (Meloti-Fagetum) (DU 20), 71.07.29., CA, 2; Mátra: Kékes-tető ÉK, bükkös (DU 20), 77.06.29., SM, 3; Mátra: Kékes-tető (DU 20), 70.05.07., VA, 3; Mátra: Kövicses-p. völgye a Szilas-kút közelében (DU 10), 74.05.19., VA-VÉ, 1 (1+0); Mátra: Muzsla, MERT-üdülő (DU 00), 76.04.02., VÉ, 1; Mátra: ölmos- és Csatárda-bérc között, 680 msm., forráseres terület (DU 00), 75.06.10., VA, 1 (1+0); Mátra: Oroszlán-vár É, 550-600 msm. (DU 30), 76.06.24., VA, 1; Mátra: Rudolftanya és a Kis-Lipót közötti völgy, kb. 700 msm. (DU 20), 77.05.12., VA, 3 (2+1); Mátra: Sas-kő (DU 20), 70., VA, 1; Mátra: Szalajkaház (DU 20), 71., VA, 1 (0+1); Mátra: Szamár-kő előtti (K) csúcs É, 680-690 msm (DU 20), 75.04.09., VA, 3; Mátra: Szederjes-tető K, Jóidő-kútja (DU 30), 77.03.23., SB, 1; Mátra: Ágas-vár É, Mézes-kút, 480 msm. (DU 11), 75.04.16., VA, 1; Mátra: Ágas-vár É, Mézes-kút, vízerekkel átszőtt terület (DU 11), 75.04.26., VA, 5; Mátra: Ágas-vár É, kőgörgeteg a csúcs közelében (DU 10), 75.04.18., VA, 1; Mátraszentistván: Hutahelyi-p. völgye a faluban (DU 10), 75.04.16., VA, 1; Mátraszőlős vá.: K-re lévő domboldal (DU 01), 77.03.19., VA, 1 (juv.); Salgóhányától Eresztvény felé: Pálvölgyi-p. völgye (DU 13), 77.10.26., VA, 1 juv.; Somoskőújfalu: Pálberki-p. völgye a Somoskői-p. torkolatánál (DU 13), 77.10.26., VA, 1 juv.

Platybunus triangularis HERBST

Mátrafüred: Csatorna-p. völgye (DT 29), 71.06.09., VA, 1 (1+0) Zirc: Arborétum (talajcsapda) (YN 13), 72.07.07-14., TA, 7 (6+1).

Az anyag a Mátra Múzeum (Gyönyös), a „Zirc: Arborétum” lelőhelyű példányok a Bakonyi Természettudományi Múzeum (Zirc) gyűjteményében lettek elhelyezve.

IRODALOM

SZALAI, L. (1968): Pókszabásúak I. Arachnoidea I., in.:Phalangidae – Kaszaspókok – Fauna Hung., 18 (1): 69-122.

VARGA András
Mátra Múzeum
H 3200 GyÖNGYÖS
Kossuth út 40